

Тернопільський комунальний методичний центр
науково-освітніх інновацій і моніторингу

Інтерактивна школа вчителя-словесника

Сучасні інструменти розвитку мовних компетенцій XXI ст.

20 січня 2025 року

<https://us04web.zoom.us/j/76330376331?pwd=eVpudubHGvnuHhG47M4JyI8dTO>

[K00.1](#)

Початок о 15.00

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

директор ТКМЦНОІМ
Галина ЛИТВИНЮК

ПЛАН

1. Проблема формування мовно-комунікативної компетентності шляхом використання активних форм роботи на уроці.

Леся Гапон ,
кандидат філологічних наук,
консультант ТКМЦНОІМ

2. Новітня дидактика: механізми дії, коректність використання, навчальна продуктивність.

Олександра Грабовська,
учитель-методист,
учитель української мови й літератури
ТАЛУГ ім. І. Франка

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНЕ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ

Комунікативний метод передбачає навчальне занурення в ситуацію спілкування з метою розвитку вмінь здійснювати різну комунікативну діяльність – вступати в діалог, стратегічно прогнозувати його перебіг, успішно розвивати діалог, коректно завершувати комунікацію.

- Комунікативна вправа передбачає занурення учнів у спроектовану вчителем-словесником ситуацію спілкування, що містить комунікативні навчальні проблемно-пошукові чи дослідницькі завдання. Процес її виконання, реалізований в умовах міжособистісного навчально-пізнавального дискурсу, відображає активну комунікативну діяльність учнів з метою розвитку мовного чуття, інтелектуальних здібностей, дару слова, мислення, мовлення тощо. Комунікативні вправи, стверджує Л. Мамчур, повинні пронизувати весь навчальний процес у школі і реалізовувати взаємозв'язок мовного та мовленнєвого навчального матеріалу з комунікативною ситуацією, тобто здійснюватися на ситуативній основі
- Риторична вправа передбачає системний цілеспрямований розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, аудіювання, письма) і вироблення спеціальних риторичних умінь Ситуативна вправа зумовлена спроектованою в навчальний процес мовленнєвою ситуацією, що спонукає до розв'язання проблемних завдань комунікативного, мовленнєвого, практично-діяльнісного характеру.
- Комунікативний тренінг як метод навчання забезпечує реалізації міжособистісного навчально-пізнавального дискурсу, в межах якого учні цілеспрямовано формують власну комунікативну компетентність, цілісно розвиваючи кожен із її складників (мовну, мовленнєву, соціокультурну, власне комунікативну, діяльнісну компетентності).

Стратегічною метою методів формування власне комунікативних умінь є навчити учнів спілкуватися, націлені на розвиток умінь практичної комунікативної діяльності, створення продукту вербальної комунікації (власного висловлювання, мовленнєвого акту, тексту, дискурсу), вихідним пунктом якої є не структура, композиція, стильова належність (на це спрямовані методи розвитку мовленнєвих умінь), а ситуація спілкування і смисл висловлювання.

Основна суть методів формування власне комунікативної компетентності полягає в тому, що вони спрямовані не на відтворення і складання синтаксичних конструкцій за зразком чи виконання традиційних мовленнєвих завдань (репродуктивних, творчих), а на ситуативне породження мовлення для вираження особистих думок і почуттів у процесі живого обговорення .

Інструментом комунікативної діяльності для практичного оволодіння мовою є мовленнєве завдання, яке створює необхідну мовленнєву вмотивованість висловлювання, тобто наближає процес комунікації до життєвих умов спілкування.

Комунікативно-мовленнєва активність, на думку авторів словника з української лінгводидактики, залежить від особливостей характеру людини, потреби в самовираженні, конкретної ситуації, рівня володіння мовою, організації навчання (стимулів, методів, прийомів навчання), характеру педагогічного спілкування учителя з учнями тощо і має такі різновиди:

- 1) відповідно до вольових зусиль особистості (потенційна, реалізована),
- 2) залежно від характеру діяльності (репродуктивна, реконструктивна, творча),
- 3) залежно від усталеного вияву (ситуативна, інтегральна) .

Кожен етап базується на системі тренувальних комунікативних вправ, в основі яких лежать принципи:

- використання мовленнєвого завдання як відповідної установки;
- принцип побудови ситуативних вправ;
- принцип паралельного засвоєння форми висловлювання, її функції при домінуючій ролі останньої.